

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΓ'. - φύλ. 17 * ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΑΤΟ, 25 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ 1915 * ΑΡΙΘΜΟΣ 562

ΕΝΑΣ ΛΑΟΣ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ
ΠΩΣ ΔΕ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ
ΨΥΧΑΡΗΣ

ΞΕΦΥΛΛΙΖΟΝΤΑΣ ΕΝΑ ΒΙΒΛΙΟ
ΣΤΙΧΩΝ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

3.—

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ο ΑΔΕΡΦΟΣ ΜΟΥ Ο ΓΙΑΝΝΗΣ. Διὰ στόματος Πάπ.
ΓΟΥΣΤΑΒΟΣ ΓΚΕ-Ι-ΓΕΡΣΤΑΜ. Τὸ βιβλίον τοῦ μικροῦ
ἀδερφοῦ (συνέχεια).
ΚΩΣΤΗΣ ΚΟΝΤΟΣ. Ἐνθινα Τραγούδια.
Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ. Ἀεροπόρος.
ΟΡΝΙΘΗΣ. Τὸ ἀγιοκέρι.
ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ. Ξεφυλλίζοντας ἓνα βιβλίον στίχων
(τέλος).
ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ. Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ.—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟ-
ΣΗΜΟ.

ΑΕΡΟΠΟΡΟΣ

ΑΔΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟΝ ΚΥΡΓΕΡΗ

Ἀκόμα πὺν ψηλότερα κι' ἀπ' τὸν ἀετὸ, κι'
[ἀκόμα
ψηλότερα ἀπ' τὰ γνέφη,

Ποὺ νὰ μὴν ξεχωρίζει ἡ γῆς, τὸ μάτι ἐκείθε
[ὡς στρέφει,
Παρά σὰ σβῶλος χῶμα.

Ψηλότερα ὅλο νὰ πετᾷς νοῦς καὶ καρδιά,
[ν' ἀγγίζεις....
Τὸ θολωτὸ μὲ τ' ἄστρα,

Καὶ σὰν ἀφίνεις τὸ κορμὶ, μέσ' ὅσῃν αἰθέ-
[ρα πάστρα
Σὰν πέτρα νὰ λαμπρίζεις

Διαμαντικιά, στὸ ἀντίφεγγο τὸλόχρυσο τοῦ
[Φοίβου,

Κένω θὰ κατεβαίνεις
Μόρμη καὶ χάρη ἐφρήβου
Νὰ φαίνεσαι θνητὸς ὑγίος οὐρανογεννημένης.

Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

ΣΑΔΔΗ.—Ὡ ἰσχυρὴ τῆς γῆς! Μὴν ἀφίνεις τὴν καρδιά
σου νὰ παρασυρθεῖ σὲ πάθος τυφλὸ γιὰ μιὰ γυναῖκα.

Ἡ ἀμέσως παρακάτω μικρὴ σειρὰ τῶν τραγου-
διῶν (σ. 145—163) τῶν γεννημένων ἀπὸ τὴν ἐντύ-
πωσιν κ' ἀπὸ τὴ συγκίνησιν μπροστὰ σὲ ἀρχαῖα χαλά-
σματα καὶ σὲ ἀρχαῖα πλάσματα καὶ φαντάσματα,
πρέπει καὶ αὐτὴ νὰ κοιταχθῇ ἀπὸ γωνιὰν ἀνάλογη πρὸς
ἐκείνη ποὺ σταθήκαμε γιὰ ν' ἀνταντίψουμε τὰ εἰκο-
νίσματα ποὺ δανείστηκε ὁ ποιητὴς ἀπὸ τὸν ἐπικὸν
πίνακα τῆς τελευταίας ὥρας. Τὰ χαρακτηρίζει πῶς
πολὺ προσπάθεια καὶ διάθεσις ὅχι ἐξαρχαϊσμοῦ, τρώ-
πον τινά, τοῦ ποιητῆ, συρμένον ἀπὸ τὸ ἔξαισιμα καὶ
κυριευμένου ἀπὸ τὴν ἀντικειμενικὴν ὁπωσδήποτε ἀνα-
παράστασις τοῦ κόσμου του, μὲ προσπάθεια καὶ διά-
θεσις, μὲ τὰ μοτίβα τοῦ περασμένου, νὰ ξεμυστηρευτῇ
ὁ ποιητὴς τὰ τωρινά του, μένοντας ὅσο μῦρεϊ νέος.
Τέτοια, καὶ μὲ ὅλη τὴ ζωηρὰ τονισμένη ἐπὶ κλίση
τῆς «Κόρης τοῦ Πριάμου», τὴ περισσότερα τὸ ὑπο-
δειγματικώτερο, οἱ στίχοι «Σὲ μιὰ Κόρη τῆς Ἀχρο-
πόλεως». Μὰ δὲ θὰ ἔδλεπα ἴσως τὴν ἀνάγκη ξεχωρι-
στὰ νὰ σταθῶ ἀπὸ πᾶν τοῦ, ἀνίσως δὲν τελειώνανε
μὲ τὸ ἑαφνιστικὸς γιὰ μένιν ὁμορφίας μυστιρικὸς
ὁμολόγημα τοῦτο :

Πόσες γενιὲς γενιῶν ἐπέρασαν
Γιὰ ν' ἄρθῃ ἡ μέρα, ἡ ὥρα ἐκείνη,
Καὶ πόσες ἄλλες θὰ περάσουν
Γιὰ ν' ἄρθῃ δευτέρη φορὰ!

Ὡ θαῦμα! Οἱ πόνοι ἐβαλταμώθηκαν
Κ' ἐσώπασαν οἱ αἰῶνες θρηνοὶ
Κι' ἀπλώθηκε στὰ κορὰ χαλάσματα
Μιὰ οὐρανογέννητη χαρά.

Ὅλο τὸ φῶς ποὺ ἦτιαν τὰ μάραρα
Τὸν ὕπνο αἰώνων κοιμισμένα,
—Χρυσάφι τῶν ματιῶν ἀλόγιαστο—
Τὸ σκόρπισαν σὲ μιὰ στιγμή.

Κι' ὁλόρθοι οἱ στῦλοι ἀκέρια ἐστύλωσαν
Τ' ἀετώματα τὰ γκρεμισμένα,
Στὸ βάθρο ὑψώθηκαν τ' ἀγάλματα
Κι' ἀναψαν οἱ σβυστοὶ βωμοί.

Καὶ κάτι ὠραῖο σὰ δοξολόγημα,
Πρὸς τ' οὐρανοῦ τὴ θεία γαλήνη

Ἄφωνο, ἄγνo, ἑλαφρὸ ἐφτερούγισε
Μ' ὀρθάνοιχτα λευκά φτερά.

Πόσες γενιὲς γενιῶν ἐπέρασαν
Γιὰ νῆρθη ἡ μέρα, ἡ ὥρα ἐκείνη,
Καὶ πόσες ἄλλες θὰ περάσουνε
Γιὰ νῆρθη δευτέρη φορὰ!

Ποιὸς ξέρεῖ σὲ ποιὸν ἡδονικὴν ὑπέρτατη στιγμή
καὶ ποιῶν ματιῶν εὐλογία θάπλωθηκεν ἀπάνου ἀπὸ
τάρχαῖα χαλάσματα, καὶ ξενανιώσαν ἐκεῖνα καὶ σὺν
ἀκέρεια ξανανθίσαν. Ἡ ἀναγέννηση δὲ δουλεύει στὴ
φύση μόνο καὶ δὲν παρουσιάζεται μονάχα στὴν ἱστο-
ρία. Τὴ φέρνει καὶ ἡ κατεξοχὴν πλαστικὴ δύναμη
τὴ φέρνεις, ὦ ἰδέα, ἐσύ. Καὶ θὰ μπορούσανε νὰ χρε-
αστοῦνε στὸ ποίημα τοῦτο, σάμπως γιὰ βοθητικὸ
συμπλήρωμά του, οἱ στίχοι ἀπὸ τὴν ἄλλη τὴ σειρά τῶν
Εἴπω· ἐκεῖ ποὺ ὁ ποιητὴς τραγουδεῖ τοῦ ματιοῦ, τοῦ
ἀπάνου ἀπ' ὅλα ἰδεολογικοῦ αἰσθητηρίου, τὴ δύναμη:
«Γάμέτρητα τὰ μάτια τὰ ὁμορφα» ποὺ μὲ τὸ φῶς
τους ὁμορφαίνουν «τάρχαῖα κιτρινοθώρητ' ἀγάλματα».
(Σ. 194) Ὅμως ἀν' πηγάζῃ ἀπὸ τὸ ποίημα τοῦτο κά-
ποια φιλοσοφικὴ ἀντίληψη τῆς ζωῆς, καθὼς συμβαί-
νει συχνὰ πυκνά, στὰ ὠρχαῖα τραγοῦδια καὶ στὰ ἀπλού-
στερα, κ' ἐκεῖ ποὺ κανεὶς δὲν ὑποψιάζεται, μήτε κά-
ποτε κι ὁ ἴδιος ὁ ποιητὴς, πῶς μπορεῖ νὰ χωρέσῃ μέσα
τους φιλοσοφία, — ἡ φιλοσοφικὴ αὐτὴ ἀντίληψη, εἶναι,
βέβαια, τὸ περίφημο νηπιακὸ δόγμα τοῦ αἰωνίου τῶν
ὅλων ξαναγυρισμοῦ. Κ' ἐδῶ θὰ μπορούσα νὰ θυμῶσω
ἀπὸ ἀνάλογη κινημένο παρατήρηση, τὸ βαλμένο στὸ Β.
τόμο ἀπὸ τὰ «Γράμματα» μου πεζογράφημα «Ἡ
τρελὴ μητέρα»· ὁ τίτλος ἑνὸς μικροῦ τραγουδιοῦ, ἀπὸ
τὴ «Γαλήνη», τὸ πρωτύτερο βιβλίο στίχων τοῦ ἴδιου
τοῦ ποιητῆ· ἀπὸ τὴν ἀφορμὴ τοῦ τραγουδιοῦ ἐκεῖ-
νου, μολταῦτα πολὺ διαφορετικοῦ ἀπὸ τὸ ὑμολό-
γημα ποὺ μὲ σταματᾷ στὰ «Φωτέρὰ Σκοτάδια», κά-
ποιοι μου στοχασμοὶ γιὰ τοὺς τρόπους καὶ γιὰ τὰ εἶδη
τῆς φιλοσοφικῆς ποιητικῆς τέχνης.

Ἀράδα παίρνοντας τὰ τραγοῦδια ποὺ ἀρχίζουν ἀπὸ
τὸ στίχο «Εἴπω· εἰν' ὁ βωμός μου ἄνθοςτόλιστος», δια-
κρίνουμε σὲ τοῦτα μέσα κάποιο, ἀργὸ ἢ γοργό, περ-
πάτημα τοῦ ποιητῆ πρὸς μιὰ φωτεινότερη ἀντίληψη
τοῦ λυρισμοῦ, πρὸς ἕνα μυστηριακὸ ὕψος. (Κοίτα τὰ
ποιήματα σελ. 181, 182, 183, 186, ἴσως καὶ τὸ μακρό-
τερο ἀπ' ὅλα τὸ ἐμπνευσμένο ἀπὸ ἕνα ρητὸ τοῦ κατὰ
Ἰωάννην Εὐαγγελίου, μὰ πού, καλὰ δὲν ξέρω γιατί,
δὲν τὸ συμπαθῶ ξεχωριστά.) Τὸ σχέδιο τοῦ ἀρθροῦ τοῦ-
του καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς συντομίας δὲ μ' ἀφίνουν νὰ
σταθῶ ἐξεταστικώτερα, καθὼς θὰ ἤθελα, στὸ ξεφύλ-
λισμά μου. Ἡ γλώσσα τοῦ ποιητῆ, χωρὶς νὰ δείχνε-
ται πλοῦσις καὶ σπάταλη σὲ σπάνια ἢ σὲ πρωτόγαλτα
λεξικά καὶ φραστικὰ εὐρήματα καὶ σχήματα ποὺ τόσο
οἱ τεχνίτες ποιητὲς τὰ κυνηγοῦν καὶ τ' ἀγαποῦν, εἶναι
μολταῦτα γλώσσα δημοτικὴ καλλιτεχνικὴ, καλὰ στη-
ριγμένη στὸ ζωντανὸ στοιχεῖο τὸ γλωσσικόν, μὰ καὶ ἀρ-

κατὰ τραδηγμένη ἀπὸ τὴ λεγόμενη «φυσικότητα» στὴ
γλώσσα, ποὺ μοναχὰ οἱ ἀνίδεοι τῆς τέχνης μπορεῖ νὰ
τὴ θεωροῦνε προτέρημα. Καὶ ὁ στίχος, γενικώτατα,
καλὰ κομμένος καὶ χτυπημένος ἔντονα, καθὼς μᾶς
δείχνουν παραδείγματα τέτοια:

Βλέπει τῶν τάφων τὰ φαντάσματα
Καὶ τὰ λευκὰ στοιχεῖα τῶν κάστρων
Κι' ἀκούει τῶν δέντρων τὸ μέγλωμα
Καὶ τὸ περπάτημα τῶν ἄστρων.

ἢ τὸ τετράστιχο:

Πῶς; Ποῦ; Πότε ἀδελφωθήκαμε;
Σὲ ποιά πλάσῃ περασμένη;
Ποῦ οὔτε ἐγὼ ἤμουν σάρκα πρόσκαιρη.
Κι οὔτ' ἐπὶ μαρμαρωμένη;

ἢ τὸ ἄλλο:

Σκοτεινὸς ὁ δρόμος φέρνει
Σὲ μιὰ λόρτα χαμηλή·
Κάπου μπαίνει — κάπου γέρνει —
Κάτι λέει — κάτι φιλεῖ.

ἢ στίχοι ἀπομονωμένοι:

— Ὁ κόσμος τῆς ἀγάτης ὁὐκ ἔχει ξενητιά...
— Μέσ' στὴ μαρμαροφάνταστη τοῦ Μάη λαμπρο-
[νύχτια.

Κι ἄλλα πολλὰ τέτοια.

— Ἡ ποίησις τούτη δὲν ἔχει ψεγάδια; Καὶ γιὰ ἕνα
βιβλίο εἶναι κριτικὸ τὸ μίλημα ποὺ τελειώνει σὲ θαμα-
στικὰ ἐπιφωνήματα; — Μάλιστα. Τῆς κριτικῆς, ὁ κύριος
ὁ βαθὺς σκοπὸς δὲ βρίσκεται μήτε στὴν κατάκρισι,
ποὺ μπορεῖ νὰ γίνετα ἀπὸ φιλολογήματα στοιχείων
παρακατιανῶν, ὅχι σημαντικῶν, ποὺ δὲν τὸ χαρακτη-
ρίζουν τὸ ἔργον καθὼς πρέπει, μήτε στὸν πανηγυρι-
σμό, ποὺ μπορεῖ νὰ εἶναι τυφλός, δογματικός, ἀθα-
σάνιστος. Ἡ κριτικὴ βρίσκεται κάπου ἄλλου, καὶ
στὴν κατάκρισι καὶ στὸν πανηγυρισμό, ἢ ἐνωμένα, ἢ
χωρισμένα, μέσα ὅμως καὶ τὰ δύο, γιὰ νὰ μᾶς δείξουν
τὸ σκοπὸ: Πῶς ξέρεῖ ὁ κριτικός, μὲ τὴν ἀνάλυσιν ποὺ
μᾶς κάνει τοῦ ἔργου καὶ μὲ τὴν ξανασύνθεσιν (ἐννοεῖ-
ται πῶς τὰ πρόχειρα τοῦτα σημειώματα δὲν ἀξίζουν
νὰ σφραγιστοῦν μὲ τίτλους κριτικῆς δημιουργίας),
μὲ τὸ αἶσθημά του καὶ μὲ τὴ γνώσιν του, κι αὐτὸς
λογοτέχνης στὸ εἶδος του, μᾶς δείχνει πρῶτ' ἀπ' ὅλα,
καὶ ζωηρότερ' ἀπὸ τὸ συγγραφέα ποὺ μᾶς παρουσιάζει,
τὴν εἰκόνα τῆς δικῆς του τῆς ψυχῆς. Κι ἀν' τὸ
ξεσκεπάσμα ἐλαττωμάτων μπορεῖ νὰ χρησιμεύῃ κα-
θὼς χρησίμευε στὴν παλιὰ Σπάρτη τὸ δειξιμο τοῦ
Εἰλωτα μεθυμένου γιὰ παράδειγμα, μὰ ὁ θαμα-
σμός καὶ ὁ ἔπαινος στὴν κριτικὴ τέχνη εἶναι, συχνό-
τατα, καὶ κυριώτατα, δείγματα νοῦ κριτικοῦ ποὺ βαθύ-
τερα στοχάζεται, μακρυνότερα βλέπει, καὶ ἡρωϊκώ-
τερα ἐνεργεῖ.

Μά και τὰ ψεγάδια, στὰ «Φωτερὰ Σκοτάδια» μέσα, υπάρχουν, και θά είναι, υποθέτω, τὰ παραστρατίσματα κυριώτατα, τῶν ἀρετῶν τοῦ ποιητῆ. Θέλω νά πῶ πῶς ἡ ἴδια ἡ ἐκφραστική συντομία ποῦ χαρακτηρίζει ἀποκλειστικά σχεδόν τὸν ποιητὴ καὶ ποῦ τὸν κάνει νά σταματᾷ τὸ τραγοῦδι του, συνηθέστατα, ὅστερ' ἀπὸ τὸν ὀγδοο στίχο, δίνει στὰ τραγοῦδια τοῦτα μορφή ἐπιγραμματίων. Τὸ ἐπίγραμμα εἶναι ἀνάγκη νά ἐκφράζῃ σὲ συντομώτατ υς, ὅμως ὅλως διόλου ἀπέριττα, σχεδὸν ἀπόλυτα σφιχτοδεμένους στίχους μιὰ δυνατὴ πολὺ σκέψη, συγκίνηση, γιὰ νά μᾶς δείχνεται σάν ποίημα· ἀλλοιώτικα ξεπέφτει εὐκολα στὸ ἐξυπνόλογο παιγνίδισμα μὲ τὸ λεγόμενο *κέντρο*, ἢ σὲ κάτι σὰ διδακτικό, σὰ χλικρό, σάν κρύο. Κάποτε νομίζω πῶς ὁ ποιητὴς ποῦ ἔγραψε τὰ «Φωτερὰ Σκοτάδια» κατρακυλᾷ ἢ ἔτοιμος εἶναι νά κατρακυλήσῃ. Ἡ μεγάλη φόρα θέλει καὶ μεγάλο πῆδημα. Μερικά του ποιήματα σὰ νά σταματοῦνε, γιὰ τὸ τοῦ ἐλείψε μιὰ πνοή. Μὰ δυσκολεύομαι νά τὸ βεβαιώσω. Σὰ νά μοῦ φαίνεται. Ἀπὸ τὸ φυσικό μου, διαλαλῶ τὴν ὁμορφιά· φωνάζω «Εἶν' ἐκεῖ. Ἐκεῖν'!» Μπροστὰ σὲ κάτι ποῦ τὸ υποψιάζομαι μονάχα, τὰ χάνω. Ὅπως δὴ πτε, ἀπὸ τὰ ποιήματα τοῦτα, μὲ ὅλο τὸν ἐνθουσιασμό ποῦ μοῦ κινουν καὶ μὲ ὅλη μου τὴν πεποίθησιν πῶς πρέπει νά βαλθοῦνε στὴν πρώτη γραμμὴ, αἰστάνομαι ξεχωριστὴ συγκίνηση καὶ προθυμώτερα ξεχωρίζω στίχους ποῦ ὁ λυρισμός τους εἶναι πλαστικός· μῦθος σάν τὸ τραγοῦδι «Προσκυνήτρα ἐγὼ καὶ λάτρισα» ποῦ ἀναφερᾷ ἡ ἑνα· ὕμνος σάν τὸ ποίημα πρὸς τὸ Βετχόθεν: «Τῶν μεγάλων ἐπὶ μεγαλήτερος» (σ. 103) ἢ μιὰ εὐγλωττα ρητορική καὶ ἑξάτερη φιλοσοφική κατάλυξη, ἀνάπτυξη, variation θὰ ἔλεγα, ἀπάνω στὸ θέμα τοῦ Εὐριπίδου «τίς οἶδεν εἰ ζῆν...» κτλ. (σ. 144).

Ἀκόμα θὰ μπορούσε κανεὶς νά παρατηρήσῃ στὴν κατασκευὴ κάποιων στίχων—ὅσο κι ἂν εἶναι τοῦτο σπάνιο στὸ βιβλίον—κάποιον ἀλυγισιά, κάποιους παρατονισμούς ποῦ σκληραίνουν ἀχρείαστα τὸ μέτρο, καὶ κάποια ἀφροντισιά, ποῦ δὲν ταιριάζουν σὲ σοφὸ τεχνίτη κ' ἐξεταστικὸ τῆς λεπτομέρειας, καθὼς εἶναι ὁ Δροσίνης. Ἀπὸ τὸ μεταχειρίσματος τοῦ κανονικοῦ στίχου καὶ τῆς κανονικῆς τροφῆς (τὸ σύμπλεγμα τοῦ δεκαπεντασύλλαβου μὲ τὸ δεκατετρασύλλαβο σὲ μερικά τετράστιχα μᾶς δίνουν εἰς αὐτὸν ἐκφραστικὸν ρυθμικὸν σχῆμα) ὁ ποιητὴς δείχνει διάθεσιν, ποῦ ὅσο πάει γίνεται ζωηρότερη, νά καλλιεργήσῃ τὸν πολύτετρο, — *ἐλεύθερο*, καθὼς φραγγίζοντας τόνε λέμε, στίχο— καὶ νά λυτρωθῇ καὶ ἀπὸ τὴν παθητικὴν ὑποταγὴν στὴν ῥίμ. Ὁ ἀκανόνιστος στίχος βέβαια πῶς πρέπει νά δουλευθῇ καὶ σ' ἐμᾶς ἐδῶ, κ' ἔχουμε δὴ στὴν ποίησίν μας χαρακτηριστικὰ δείγματα ἐργασίας τέτοιας. Εἶναι καὶ αὐτὸς πηγὴ ἁρμονιῶν, μᾶλλον εὐκολώτερος καὶ δυσκολώτερος ἀπὸ τὸν παραδομένο μας τὸν στίχο. Ὁμολογῶ πῶς τὴν ὥρα τούτη συμπᾶθ' τὸν πολύτετρον στίχο καὶ τόνε μεταχειρίζομαι σπάνια καὶ ὅχι καθὼς ἄλλοτε. Γιὰ τὴν πιστεύω πῶς καὶ τὴν ρυθμικὴν πολυτροπία ὀρθό-

τερα ταιριάζει ἐμεῖς νά τὴ ζητᾶμε μὲ τὸ δούλεμα καὶ μὲ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ κανονικοῦ μας τοῦ στίχου· ἔπειτα, ὁ κανονικὸς ὁ στίχος εἶναι, κατὰ τὴ γνώμην μου, ὄργανο βαθύτερα ταιριασμένο μὲ τὴν φιλοσοφίαν τῆς ποιητικῆς τέχνης. Καὶ δὲν ξέρω ἀνίσως γιὰ τοῦτο τὸ γενικὸν λόγο ἢ γιὰ ἰδιαιτέρον ἄλλο, κάπως προτιμῶ τὰ κανονικὰ μετρικὰ σχήματα στὰ «Φωτερὰ Σκοτάδια» ἀπὸ τὰ ἀκανόνιστα. Ὡς πρὸς τὴν γλῶσσαν καὶ μὲ ὅλη τῆς τὴν καλοχαραχτήριστη φιλολογικὴ καθαρότητα ἀπορεῖ κανεὶς κάποτε καὶ πότε, γιὰ τὰ λείψανα κάποιων τύπων καὶ κάποιων ὀρθογραφιῶν, ἀσυμβίβαστων μὲ τὴν προκοπὴν τοῦ γραφοῦ μας ποιητικοῦ ἢ πεζοῦ λόγου στοὺς πῶς φωτισμένους κύκλους.

Ἐπειτα : ἀπὸ τὴν κριτικὴν μου τούτη λείπει μιὰ συγκριτικὴ. Μιλῶ γιὰ τὸν ποιητὴ, ἀπομονώνοντας καὶ ξεχωρίζοντας. Θὰ συμπλήρωνε τὴν δοκιμὴν μου κάποιο μίλημα καὶ κάποιο βάλσιμο παράλληλα μὲ τὰ ἔργα ποιητῶν ἄλλων τοῦ καιροῦ μας, νεώτερον, παλαιότερον. Ἴσως θὰ μπορούσαμε τότε νά ξανοίξουμε καὶ ἄλλα χαρακτηριστικὰ τοῦ ποιητῆ ποῦ θὰ μπορούσαν καὶ νά προσθέταν ἢ καὶ νά ἀφαιρούσαν κάτι ἀπὸ τὰ ὠραία τὰ ἐκφραστικὰ τῆς φυσιογνωμίας του. Ὅμως κ' ἔτσι τὸ ἄρθρον μου τοῦτο νομίζω πῶς ἀξίζει ἀρκετὰ γιὰ νά δείξῃ πρεπούμενα καὶ τὸ πρόσωπο τοῦ ποιητῆ καὶ τὴν ἐντύπωσιν ποῦ τὸ πρόσωπο τοῦτο προξενεῖ σ' ἕναν ἄλλο ποιητὴ ποῦ τὸν γνωρίζει ἀπὸ καιρὸ καὶ ποῦ τὸ πρόσθετε μὲ τὴν ἀγάπην τὸ ἔργο του ἀπὸ τὰ μακρυνὰ τὰ χρόνια ποῦ πρωτοπαρουσιάστηκ' ἐκεῖνο στὰ πρῶτα βιβλικά τευχίσματα. Γιὰ τὸν λόγον γιὰ τὰ «Φωτερὰ Σκοτάδια» ὁ ἀπλωμένος σὲ τρία φύλλα τοῦ «Νουμά» δὲν εἶναι παρὰ συνέχεια καὶ συμπλήρωσις λόγων προγενέστερων κατὰ καιροῦς βαλμένων σὲ περιοδικὰ, σ' ἐφημερίδας καὶ σὲ βιβλία γιὰ τὰ «Εἰδύλλια», γιὰ τὰ «Ἀμάραντα» καὶ γιὰ τὴν «Γαλήνην» τοῦ ἴδιου ποιητῆ. (*)

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

(*) Κοίτα: «Ἀκρόπολις» 1884. — «Ἐφημερίς» 1891. — «Κριτικὴ» 1902. — «Τὰ πρῶτα κριτικά» Βιβλιοθήκη Φέξη.

ΟΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Ἐνα λάθος χορδοειδέστατο ἔμεινε στὸ ποίημα τοῦ Schiller «Ἡ περιωπὴ τῆς γυναίκος» («Νουμάς», ἀριθ. 560, σελ. 1) ὅπου ὁ *φεγγάρις* (στίχος 15) μεταμορφώθηκε σὲ *φεγγάρι* (!) καὶ γιὰ τοῦτο ὁ στίχος πρέπει νά διαβαστεῖ ἔτσι:

«Μ' αὐτὴ τὸ φεγγάρι κρατεῖ μ' ἕνα γνέμμα

Καὶ πῶς τὸν γέρνει τὸ μάγο τῆς βλέμματος...

— Γιὰ τὴν «Παναγίαν τὴν κατηφορίαν», τοῦ κ. Παντελῆ Χόρν, ποῦ παίχτηκε στὸ «Θέατρο Μ. Κοτοπούλη», θὰ γράφει στὸ ἐρχόμενο φύλλο «ὁ κριτικὸς τοῦ Νουμά».

— Στὸ ἐρχόμενο φύλλο θὰ δημοσιεύσουμε τὸν «Πρόλογον» τοῦ θέτρου, τοῦ «Φάουστ», ἀπὸ τὴν μετάφρασιν τοῦ κ. Κ. Χατζόπουλου, καθὼς καὶ δύο καινούρια τραγοῦδια τοῦ ποιητῆ Ἀγγελου Σημηριώτη.